

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК 368:005.591.6:355.02

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19438100>

**Розвиток і впровадження інноваційних підходів до фінансового
управління страховими компаніями в умовах воєнного стану**

Антипенко Надія Василівна,

доктор економічних наук, професор, професор кафедри економічної
кібернетики, Національний технічний університет України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-4132-4709>

Жилякова Олена Валеріївна,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування, Державний біотехнологічний університет,
м. Харків, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-4580-1752>

Мельничук Ірина Іванівна,

кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку та фінансів,
Університет економіки і підприємництва, м. Хмельницький, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-2386-3365>

Прийнято: 14.03.2026 | Опубліковано: 30.03.2026

Анотація. Мета дослідження полягає в комплексному оцінюванні
практичної ефективності інноваційних підходів до фінансового управління
страховими компаніями й розробці науково обґрунтованих рекомендацій
щодо їх упровадження з урахуванням специфіки функціонування вітчизняного

страхового ринку в кризових умовах тривалого збройного протистояння.

Методи. У дослідженні застосовувалися методи порівняльного аналізу, статистичного узагальнення, структурно-динамічного аналізу й системного підходу до оцінювання фінансових показників страхових компаній за період 2022–2024 років. Емпіричну базу дослідження склали офіційні дані Національного банку України, звітність Ліги страхових організацій України, аналітичні огляди галузевих видань, а також статистичні матеріали Моторно-транспортного страхового бюро України. Для виявлення тенденцій розраховувались абсолютні й відносні відхилення основних показників діяльності страхового ринку. **Результати.** Установлено, що впровадження інноваційних підходів до фінансового управління – диджиталізації страхових процесів, адаптивного тарифоутворення, динамічного резервування та вдосконалення систем ризик-менеджменту – забезпечило фінансову стійкість і конкурентоспроможність страхових компаній в умовах воєнного стану. Виявлено, що компанії, які системно впроваджували зазначені інструменти, демонстрували вищі фінансові результати й нарощували частку ринку, як порівняти з тими, що обмежувалися частковим застосуванням окремих інновацій. Зростання частки електронних полісів до 69,4% у 2024 році вказує на прискорення цифрової трансформації галузі, підтверджуючи перехід до нової моделі обслуговування клієнтів і засвідчуючи практичну ефективність нових моделей організації страхової діяльності. **Висновки.** Упровадження інноваційних підходів до фінансового управління – необхідна умова збереження платоспроможності й конкурентоспроможності страховиків в умовах воєнного стану. Перспективні напрями подальших досліджень – кількісне оцінювання ефективності окремих інноваційних інструментів фінансового управління із застосуванням економетричних методів, а також порівняльний аналіз адаптаційних стратегій страхових ринків країн, які мали досвід функціонування в умовах збройних конфліктів.

Ключові слова: страховий ринок, диджиталізація, платоспроможність, ризик-менеджмент, страхові премії, консолідація ринку, цифрова трансформація.

Development and implementation of innovative approaches to financial management of insurance companies under martial law

Nadiia Antypenko,

Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of
Economic Cybernetics, National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute», Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-4132-4709>

Olena Zhyliakova,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Finance, Banking and Insurance, State Biotechnological University,
Kharkiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-4580-1752>

Iryna Melnychuk,

Candidate of Economic Sciences, Docent, Head of the Department of Accounting
and Finance, University of Economics and Entrepreneurship,
Khmelnyskyi, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-2386-3365>

Abstract. The purpose of the study is to comprehensively assess the practical effectiveness of innovative approaches to financial management in insurance companies and to develop scientifically grounded recommendations for their implementation, taking into account the specifics of the domestic insurance market operating under the crisis conditions of a prolonged armed conflict. **Methods.** The study employed methods of comparative analysis, statistical generalization,

structural-dynamic analysis, and a systems approach to evaluating the financial performance of insurance companies for the period 2022–2024. The empirical base of the study comprised official data from the National Bank of Ukraine, reporting from the League of Insurance Organizations of Ukraine, analytical reviews from industry publications, and statistical materials from the Motor Transport Insurance Bureau of Ukraine. To identify trends, absolute and relative deviations of key insurance market performance indicators were calculated. **Results.** It was established that the implementation of innovative approaches to financial management – digitalization of insurance processes, adaptive pricing, dynamic reserving, and improved risk management systems – ensured the financial stability and competitiveness of insurance companies under martial law conditions. It was found that companies that systematically implemented these tools demonstrated higher financial results and expanded their market share compared to those that limited themselves to the partial application of individual innovations. The growth of the electronic policy share to 69.4% in 2024 indicates an acceleration of the industry’s digital transformation, confirming the transition to a new customer service model and demonstrating the practical effectiveness of new models of insurance business organization. **Conclusions.** The implementation of innovative approaches to financial management is a prerequisite for maintaining the solvency and competitiveness of insurers under martial law. Promising directions for further research include a quantitative assessment of the effectiveness of individual innovative financial management tools using econometric methods, as well as a comparative analysis of the adaptation strategies of insurance markets in countries that have had experience operating under armed conflict conditions.

Keywords: insurance market, digitalization, solvency, risk management, loss ratio, market consolidation, digital transformation.

Поставлення проблеми. Страховий ринок України функціонує в умовах безпрецедентних викликів, зумовлених введенням воєнного стану.

Руйнування інфраструктури, масове переміщення населення, зростання збитків і нестабільність фінансової системи ускладнюють діяльність страхових компаній. За таких обставин традиційні підходи до фінансового управління виявляються недостатньо ефективними, оскільки не враховують специфіки функціонування в умовах підвищеного ризику й невизначеності. Це актуалізує необхідність пошуку й упровадження інноваційних механізмів управління фінансами страхових компаній, здатних забезпечити їхню платоспроможність, фінансову стійкість і конкурентоспроможність навіть в екстремальних умовах.

Зазначена проблема має як теоретичне, так і практичне значення. З фундаментального погляду, недостатньо дослідженими залишаються питання адаптації інноваційних фінансових інструментів до умов воєнного стану, зокрема використання цифрових технологій, диджиталізації страхових послуг і вдосконалення систем управління ризиками. З практичного погляду, страхові компанії потребують дієвих підходів збереження капіталу, оптимізації витрат і підтримки довіри клієнтів. Розв'язання цієї проблеми сприятиме не лише стабілізації страхового ринку, а й зміцненню фінансової безпеки України загалом, що є критично важливим завданням в умовах сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фінансового управління страховими компаніями в умовах воєнного стану набула актуальності в українському науковому дискурсі починаючи з 2022 року. Аналіз публікацій дозволяє виявити напрями досліджень, окреслити досягнуті результати й визначити прогалини, що потребують подальшого вивчення.

Вагомий внесок у вивчення цифрової трансформації страхового ринку зробили В. Д. Базилевич та ін. [1], які обґрунтували роль цифровізації як чинника забезпечення конкурентних переваг страхових компаній. Автори довели, що впровадження цифрових технологій дозволяє оптимізувати бізнес-процеси, знизити операційні витрати й підвищити якість обслуговування клієнтів. Розвиваючи цей напрям, Л. В. Попова [2] виявила, що більшість

вітчизняних компаній перебувають лише на початкових етапах диджиталізації, та вказала на необхідність прискорення цього процесу.

Питання диджиталізації страхового ринку України досліджувала І. Самошкіна [3], яка встановила, що цифрова трансформація – необхідна умова збереження конкурентоспроможності страховиків. Авторка виявила основні перешкоди для впровадження цифрових технологій, зокрема недостатній рівень технологічної інфраструктури. Подальший розвиток цієї теми представлений у праці С. Плетенецької та А. Загребі [4], де проаналізовано досвід упровадження штучного інтелекту й блокчейну в страховій діяльності, показавши їхній потенціал для підвищення ефективності управління.

Окремий напрям досліджень присвячено проблемам фінансової безпеки страхових компаній в умовах воєнного стану. О. Гладчук [5] проаналізувала становище українських страховиків у сучасних реаліях і виявила погіршення основних фінансових показників після початку повномасштабного вторгнення. Загрози й ризики фінансової безпеки страхового ринку в умовах війни систематизували Н. С. Ситник та ін. [6], розробивши класифікацію основних дестабілізуювальних чинників.

Управлінню ризиками діяльності страхових компаній присвячена праця В. Глухової та ін. [7], у якій досліджено взаємозв'язок між ефективним ризик-менеджментом і фінансовою безпекою страховиків. Автори запропонували комплексний підхід до управління ризиками, що враховує специфіку страхової діяльності, проте без належного врахування умов воєнного стану. Інноваційні підходи до управління платоспроможністю страхових компаній розглядали В. Дранус та ін. [8], які обґрунтували необхідність упровадження нових інструментів підтримки платоспроможності в кризових умовах.

Комплексний аналіз стану страхового ринку в умовах війни представлений у роботі А. С. Марини й М. В. Пеценко [9], які дослідили вплив воєнних дій на страховий ринок України, виявивши скорочення кількості

страхових компаній та обсягів страхових премій. Зі свого боку Г. О. Скрипник і В. П. Якименко [10] проаналізували особливості діяльності страхових компаній в умовах воєнного стану й визначили основні адаптаційні стратегії, що використовують вітчизняні страховики. Тоді як Л. Богріновцева та ін. [11] безпосередньо досліджували інноваційні підходи до фінансового управління страховими компаніями в умовах воєнного стану, запропонувавши низку практичних рекомендацій щодо модернізації фінансового менеджменту. Водночас Т. Татаріна [12] зосередила увагу на функціонуванні ринку перестраховування в умовах воєнного стану, виявивши критичне скорочення перестраховувальних операцій і необхідність пошуку нових партнерів на міжнародному ринку.

Інноваційний розвиток страхових компаній і вдосконалення каналів реалізації страхових послуг досліджували О. О. Сосновська й І. І. Сіренська [13] та І. М. Федорович [14; 15]. Перші виявили основні тенденції інноваційного розвитку страховиків, наголосивши на необхідності системного підходу до впровадження інновацій. А от І. М. Федорович у своїх роботах обґрунтувала важливість удосконалення дистрибуційних каналів в епоху цифрових інновацій та окреслила перспективні тренди розвитку страхового ринку, зокрема розвиток онлайн-страхування й мобільних застосунків. Подібну позицію висловлюють О. В. Жиликова та Г. С. Жиликова [16], які зазначають, що впровадження інноваційних технологій у страхуванні життя сприяє підвищенню ефективності управління страховими продуктами, оптимізації процесів обслуговування клієнтів і розширенню можливостей використання цифрових каналів взаємодії зі страхувальниками.

Проведений аналіз наукових публікацій підтверджує, що дослідники зробили вагомий внесок у вивчення окремих аспектів фінансового управління страховими компаніями в умовах воєнного стану, що створює підґрунтя для формування комплекснішого підходу до цієї проблематики.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз наукової літератури засвідчує наявність прогалин у дослідженні інноваційного фінансового управління страховими компаніями в умовах воєнного стану. По-перше, більшість наявних праць розглядають окремі аспекти проблеми – цифровізацію, ризик-менеджмент або фінансову безпеку – без їх поєднання в єдиній управлінській системі. Це пояснюється відносною новизною проблематики й складністю міждисциплінарного підходу, який вимагає одночасного врахування фінансових, технологічних і безпекових чинників. По-друге, практично відсутні дослідження, що пропонують конкретні механізми впровадження інновацій з урахуванням обмежених ресурсних можливостей національних страховиків в умовах тривалого воєнного протистояння. Саме тому без комплексного розуміння взаємозв'язків між інноваційними інструментами неможливо забезпечити системну трансформацію фінансового управління страхових компаній.

Водночас недостатньо вивченими залишаються питання оцінювання ефективності вже впроваджених інноваційних підходів і їхнього впливу на фінансові результати діяльності страховиків. Вирішення цих аспектів дозволить сформулювати науково обґрунтовані рекомендації для учасників страхового ринку й органів державного регулювання.

Формулювання цілей статті. Мета статті – дослідження інноваційних підходів до фінансового управління страховими компаніями в умовах воєнного стану й розробка практичних рекомендацій щодо їх впровадження. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: проаналізувати стан страхового ринку України у 2022–2024 рр.; систематизувати інноваційні інструменти фінансового управління; оцінити ефективність їх застосування й обґрунтувати напрями розвитку фінансового менеджменту українських страхових компаній.

Для аналізу стану страхового ринку України (2022–2024 рр.) було використано офіційні дані Національного банку України (НБУ), матеріали

Ліги страхових організацій України й аналітичні огляди провідних галузевих видань. У дослідженні використовувалися методи порівняльного аналізу, статистичного узагальнення й системного підходу до оцінки фінансових показників страхових компаній. Зазначений методологічний інструментарій дозволив виявити основні тенденції, оцінити вплив воєнного стану на фінансові результати страховиків і визначити ефективність інноваційних підходів до фінансового управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із найвідчутніших для страхового ринку України наслідків введення воєнного стану стало скорочення кількості страхових компаній. За даними НБУ, у 2022 році страховий ринок скоротився на 41 компанію до 128 проти аналогічного показника попереднього року; водночас на кінець грудня 2022 року в Україні налічувалося 116 страховиків non-life [17]. Станом на кінець 2023 року загальна кількість страхових компаній в Україні склала 101, з яких 12 спеціалізувалися на страхуванні життя. На кінець 2024 року кількість страхових компаній скоротилася до 65: 55 non-life і 10 life; водночас за рік було виключено з Державного реєстру 36 компаній [18]. Таким чином, за три роки воєнного стану ринок утратив майже половину учасників проти 2022 року, що свідчить про тривалий структурний процес консолідації, який поєднує в собі як наслідки воєнних ризиків, так і посилення регуляторних вимог із боку НБУ. Динаміку скорочення кількості страхових компаній відображено на рис. 1.

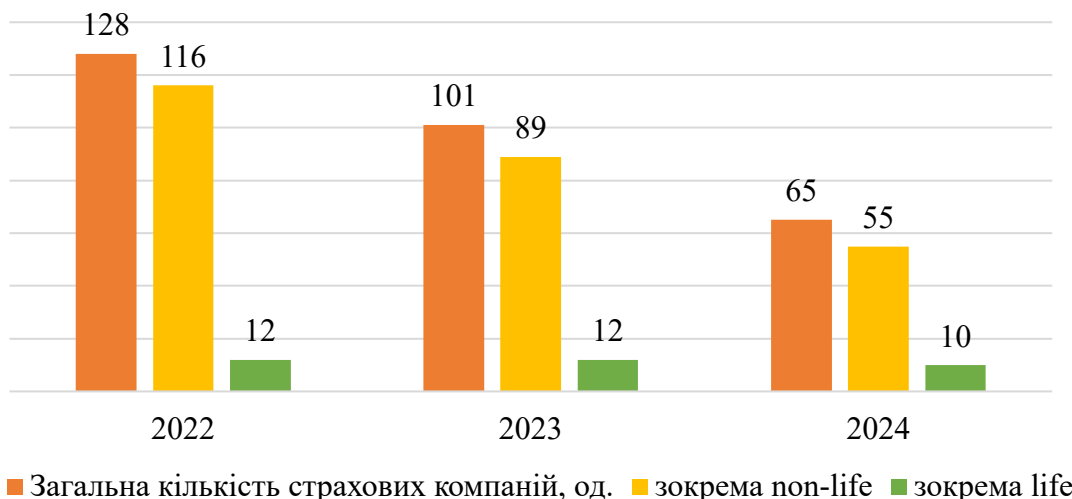

Рис. 1. Динаміка кількості страхових компаній України у 2022–2024 рр.

Джерело: складено авторами на основі даних [17–19]

Отже, страховий ринок України зазнавав скорочення кількості учасників протягом усього досліджуваного періоду. Заразом показово, що кількість life-страховиків залишалася відносно стабільною – скоротившись лише на 17%, тоді як сегмент non-life утратив більш ніж половину учасників. Це свідчить про те, що ризикове страхування зазнало найбільшого тиску в умовах воєнного стану, адже саме цей сегмент безпосередньо пов'язаний із відшкодуванням збитків від воєнних ризиків. Водночас збереження та навіть зростання обсягів страхових премій на тлі скорочення кількості компаній підтверджує, що ринок перейшов до якісно нової моделі функціонування, заснованої на концентрації й підвищенні ефективності фінансового управління. Основні фінансові показники страхового ринку за досліджуваний період систематизовано в таблиці 1.

Таблиця 1

Фінансові показники страхового ринку України, 2022–2024 рр.

Показники	Рік			Відхилення, 2023/2022 рр.		Відхилення, 2024/2023 рр.	
	2022	2023	2024	абсол., +/-	відн., %	абсол., +/-	відн., %
Валові страхові премії, млрд грн	9,6	47,0	53,1	+7,4	+18,7	+6,1	+13,0

Валові страхові виплати, млрд грн	13,0	16,9	20,9	+3,9	+30,0	+4,0	+23,7
Рівень виплат, %	33,0	35,8	39,3	+2,8 в. п.	-	+3,5 в. п.	-
Технічні резерви, млрд грн	41,1	44,9	36,7	+3,8	+9,2	-8,2	-18,3

Джерело: складено авторами на основі даних [17–19]

Як видно з наведених даних, одночасно зі зростанням премій спостерігається зростання страхових виплат, що є закономірним наслідком збільшення страхових випадків в умовах воєнного стану. Валові страхові виплати за 12 місяців 2024 року становили 20,86 млрд грн, що на 4,0 млрд грн більше проти аналогічного показника за 2023 рік, а середній рівень виплат зріс до 39,3% проти 35,8% у 2023 році [19]. Зростання рівня виплат на 6,3 відсоткового пункту за два роки свідчить про збільшення реального навантаження на страховиків і потребу в удосконаленні механізмів управління резервами й платоспроможністю. Водночас зростання чистого фінансового результату до 3,9 млрд грн у 2024 році підтверджує, що страховики, які адаптували свої моделі управління, демонструють поліпшення показників прибутковості навіть в умовах воєнного стану.

Важлива тенденція – концентрація ринку навколо фінансово стійких гравців. Так, за 9 місяців 2024 року частка трьох найбільших страховиків за сумою валових страхових премій становила майже 25%, а десяти найбільших – 63,5%, що на 24,2 в. п. більше проти показника 2023 року. Ця динаміка свідчить про те, що ринок переходить до якісно нової моделі функціонування, у якій конкурентні переваги забезпечуються не кількістю учасників, а спроможністю окремих компаній упроваджувати нові підходи до фінансового управління, оптимізувати витрати й утримувати клієнтську базу в умовах підвищеної невизначеності.

Серед інноваційних підходів, які забезпечили таке зростання, особливе місце посідає диджиталізація страхових послуг, що охопила більшість бізнес-процесів провідних компаній. Зокрема, у 2024 році електронної форми набули

69,4% усіх оформлених страхових полісів, а в сегменті обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності переважна більшість страховиків повністю перейшла на електронний документообіг [20], що дозволило страховикам істотно знизити операційні витрати, зберегти доступ до клієнтів навіть в умовах обмеження фізичного переміщення й підвищити швидкість урегулювання страхових випадків. Водночас диджиталізація поставила перед компаніями нові вимоги до систем кібербезпеки й захисту персональних даних, що стало додатковим напрямом витрат для страховиків і потребувало окремих управлінських рішень у сфері фінансового планування.

В умовах скорочення доступу до міжнародного перестрахування страхові компанії були змушені переглянути підходи до управління власним капіталом і резервами. Інноваційним вирішенням стало впровадження динамічного резервування – моделі, за якої розмір технічних резервів коригується залежно від актуальних даних про збитковість окремих сегментів портфеля. На відміну від традиційного підходу, що базується на усереднених історичних показниках, динамічне резервування дозволяє оперативно реагувати на зміни в структурі ризиків і підтримувати платоспроможність навіть за різкого зростання виплат [21]. Саме ця практика була одним із головних інструментів фінансової стійкості провідних страховиків.

Важливим напрямом інноваційного фінансового управління стало вдосконалення тарифної політики страхових компаній. В умовах воєнного стану традиційні актуарні моделі ціноутворення, засновані на статистиці мирного часу, виявилися неадекватними для оцінювання реального рівня ризиків. Провідні страховики впровадили адаптивне тарифоутворення на основі поведінкових даних клієнтів, геолокаційної інформації й динаміки бойових дій. Зокрема, СК ARX у серпні 2023 року запустила продукт «Залізний купол» із диференційованим покриттям залежно від відстані до лінії фронту (не менше як 100 км), застосувавши геолокаційний контроль кумуляції ризиків під час андерайтингу. «ПЗУ Україна» впровадила окремий страховий

продукт із покриттям воєнних ризиків для КАСКО із чітким зонуванням території страхування відповідно до актуальної карти бойових дій. UNIQA й «ТАС» застосовували регіональну диференціацію тарифів у сегменті КАСКО залежно від місця реєстрації транспортного засобу та інтенсивності обстрілів у відповідному регіоні.

Паралельно з тарифною оптимізацією страхові компанії активно вдосконалювали системи ризик-менеджменту. Головною інновацією стало запровадження інтегрованих систем управління ризиками, побудованих на засадах директиви ЄС Solvency II, імплементація якої в Україні розпочалася відповідно до Постанови НБУ № 194 від 27.12.2023 «Про затвердження Положення про вимоги до системи управління страховика» [22], що набрала чинності з 1 січня 2024 року. Такі системи передбачають триелементну архітектуру: першу лінію захисту – операційних власників ризиків на рівні андерайтингу й урегулювання збитків; другу лінію – функцію незалежного ризик-контролю з використанням основних індикаторів ризику, що охоплюють коефіцієнт збитковості, частоту виплат понад установлений ліміт і показники відхилень від андерайтингових правил; третю лінію – внутрішній аудит та ORSA (Own Risk and Solvency Assessment) – власне оцінювання ризиків і платоспроможності. Ці підходи поєднують у собі кількісні методи оцінювання (стрес-тестування, сценарний аналіз) з якісними інструментами моніторингу операційного середовища, дозволяючи в режимі реального часу відстежувати зміни в профілі ризиків страхового портфеля й оперативно ухвалювати управлінські рішення щодо коригування андерайтингової політики. Компанії, які впровадили подібні вирішення, продемонстрували нижчий рівень виплат проти середньоринкових показників, що підтверджує їхню практичну ефективність в умовах підвищеної невизначеності. Зокрема, за підсумками 2024 року СГ «ТАС» – лідер ринку за обсягом зібраних премій – утримувала рівень виплат на рівні 40,47%, що відповідає середньоринковому показнику 39,3%, тоді як ARX із преміями 4,28 млрд грн зберігала рівень

виплат на рівні 40,19%, забезпечуючи водночас андерайтингову прибутковість завдяки цільовому управлінню комбінованим коефіцієнтом відповідно до стандартів міжнародної групи Fairfax. Компанія UNIQA зі зростанням премій на 17,83% до 3,79 млрд грн підтримувала керований рівень виплат 44,73%, що є прийнятним з огляду на значну питому вагу КАСКО в її портфелі.

Істотним інструментом оптимізації фінансового управління стала реструктуризація каналів дистрибуції страхових продуктів. В умовах воєнного стану традиційні агентські мережі значно скоротилися через переміщення населення й фізичну недоступність низки регіонів. У відповідь страховики активно розвивали цифрові канали продажу – мобільні застосунки, онлайн-платформи й партнерські програми з банківськими установами. Це дозволило не лише зберегти доступ до клієнтів, а й істотно скоротити витрати на дистрибуцію, що позитивно позначилося на показниках операційної ефективності. Зростання частки електронних полісів до 69,4% у 2024 році – прямий результат цих трансформацій.

Окремим інноваційним напрямом стало впровадження інструментів штучного інтелекту й великих даних у процеси андерайтингу та врегулювання збитків. Використання машинного навчання для автоматизованого оцінювання страхових заявок дозволило скоротити час їх розгляду від кількох днів до кількох годин, що особливо актуально в умовах зростаючого потоку страхових випадків. Крім того, алгоритми виявлення шахрайства на основі аналізу великих масивів даних дозволили істотно знизити рівень виплат за фіктивними страховими подіями, які традиційно зростають у кризові періоди. За оцінками галузевих аналітиків, упровадження подібних вирішень дозволяє скоротити витрати на врегулювання збитків на 15–20%.

Важливим складником інноваційного фінансового управління стала оптимізація інвестиційної політики страхових компаній. В умовах воєнного стану традиційні інвестиційні інструменти – зокрема вкладення в нерухомість та акції вітчизняних емітентів – істотно знецінилися або стали недоступними.

Провідні страховики переорієнтували інвестиційні портфелі на облігації внутрішньої державної позики, інструменти грошового ринку й іноземну валюту, забезпечуючи збереження ліквідності за прийнятного рівня дохідності. Зокрема, беззаперечний лідер ринку страхування життя ПрАТ «МетЛайф» дотримувалося консервативної стратегії розміщення резервів виключно в державні облігації України (до 80% резервів) і банківські депозити в установах із кредитним рейтингом не нижче ніж «АА» за національною шкалою, що забезпечило ставку інвестиційного доходу на рівні 12,21% річних навіть у 2022 році. Life-страховики загалом нарощували вкладення в облігації внутрішньої державної позики (ОВДП), надходження від яких сформували основу інвестиційного доходу сектору в умовах воєнного стану. Ризикові страховики зі свого боку зосереджувалися на банківських депозитах у надійних фінансових установах та інструментах грошового ринку, що дозволяло підтримувати коефіцієнт покриття інвестиційними активами страхових резервів-нетто на рівні 1,11. Така переорієнтація інвестиційної стратегії стала необхідною умовою підтримки платоспроможності в умовах зростаючих зобов'язань за страховими виплатами.

Не менш значущим чинником фінансової стійкості страховиків в умовах воєнного стану стала консолідація ринку як стратегічна відповідь на кризові умови. Злиття та поглинання дозволили компаніям об'єднати капітальну базу, скоротити дублювальні витрати й посилити ринкові позиції. Концентрація ринку навколо фінансово спроможних гравців – частка десяти найбільших страховиків досягла 63,5% за 9 місяців 2024 року – свідчить про те, що саме інноваційно орієнтовані компанії змогли не лише вижити в умовах кризи, а й нарощувати свою частку ринку. Це підтверджує пряму залежність між рівнем інноваційності фінансового управління й конкурентоспроможністю страховика.

Узагальнення практичного досвіду провідних страхових компаній дозволяє систематизувати інноваційні підходи до фінансового управління в

умовах воєнного стану за трьома основними напрямками: технологічним (диджиталізація процесів, впровадження штучного інтелекту, автоматизація врегулювання збитків), фінансово-аналітичним (адаптивне тарифоутворення, динамічне резервування, оптимізація інвестиційного портфеля) та організаційним (реструктуризація дистрибуційних каналів, консолідація ринку, удосконалення ризик-менеджменту). Саме комплексне застосування всіх трьох напрямів забезпечило найкращі фінансові результати, тоді як часткове впровадження окремих інструментів давало лише обмежений ефект. Це вказує на важливість системного підходу до інноваційної трансформації фінансового управління страхових компаній.

Отже, результати дослідження свідчать про те, що страховий ринок України в умовах воєнного стану пройшов через три етапи: дестабілізацію у 2022 році зі скороченням премій і кількості учасників; поступове відновлення у 2023 році на тлі адаптації страховиків до нових умов роботи; та стабілізацію з елементами зростання у 2024 році, яка супроводжувалася консолідацією ринку й підвищенням фінансових результатів провідних компаній. Ті страховики, які своєчасно впровадили інноваційні підходи до фінансового управління – передусім цифровізацію процесів, перегляд тарифної політики й удосконалення ризик-менеджменту, – продемонстрували стійкіші показники та зайняли більшу частку ринку, що підтверджує практичну ефективність інноваційного фінансового управління в умовах воєнного стану.

Висновки. Показано, що страховий ринок України в умовах воєнного стану зазнав істотних структурних змін, які проявились у скороченні кількості учасників ринку майже вдвічі, трансформації попиту на страхові продукти на користь автострахування й особистого страхування, а також у зростанні рівня виплат. Водночас аналіз засвідчив, що зростання фінансових результатів компаній в умовах воєнної невизначеності безпосередньо залежало від рівня впровадження інноваційних підходів до фінансового управління, зокрема

діджиталізації процесів, перегляду тарифної політики, удосконалення ризик-менеджменту й оптимізації каналів дистрибуції.

Перспективними напрямками подальших досліджень є застосування економетричних методів – зокрема регресійного аналізу й моделювання панельних даних – для кількісного оцінювання впливу окремих інноваційних інструментів на фінансову стійкість страховиків, а також порівняльний аналіз адаптаційних стратегій страхових ринків країн, що мали досвід функціонування в умовах збройних конфліктів. Це дозволить сформувати науково обґрунтовану методологічну базу для подальшої модернізації страхового ринку України.

Список використаних джерел

1. Базилевич В. Д., Приказюк Н. В., Лобова О. М. Цифровізація у забезпеченні конкурентних переваг страхових компаній. *Економіка та держава*. 2020. № 2. С. 15. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.2.15>.
2. Попова Л. В. Сучасні тенденції розвитку цифрових технологій у страхуванні. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 5. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-08-02>.
3. Самошкіна І. Розвиток діджиталізації страхового ринку України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-52>.
4. Плетенецька С., Загребя А. Особливості використання цифрових технологій у страхуванні. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. № 4 (80). С. 52–60. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-80-52-60>.
5. Гладчук О. Фінансова безпека українських страхових компаній у сучасних реаліях. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-40>.
6. Ситник Н. С., Михайлюк М. В. Загрози та ризики фінансової безпеки страхового ринку України в умовах війни. *Молодий вчений*. 2023. № 5 (117).

С. 169–173. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-5-117-33>.

7. Глухова В., Крот Л. Управління ризиками діяльності страхових компаній в контексті фінансової безпеки. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-81>.

8. Дранус В., Дранус Л., Трушкіна Н. Інноваційні підходи до управління платоспроможністю страхових компаній в Україні. *Вісник Львівського національного екологічного університету. Серія «Економіка АПК»*. 2023. № 30. С. 151–156. DOI: <https://doi.org/10.31734/economics2023.30.151>.

9. Марина А. С., Пеценко М. В. Страховий ринок України в умовах війни. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 5 (05). С. 44–51. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.5-7>.

10. Скрипник Г. О., Якименко В. П. Діяльність страхових компаній України в умовах воєнного стану. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 2 (11). С. 151–156. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.11-23>.

11. Богріновцева Л., Ключка О., Заїчко І. Розвиток та впровадження інноваційних підходів до фінансового управління страховими компаніями в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-57>.

12. Татаріна Т. Функціонування вітчизняного ринку перестрахування в умовах воєнного стану. *Наукові перспективи*. 2023. № 12 (30). С. 262–275. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-12\(30\)-262-275](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-12(30)-262-275).

13. Сосновська О. О., Сіренька І. І. Тенденції інноваційного розвитку страхових компаній в Україні. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2021. Т. 2, № 8. С. 20–30. DOI: <https://doi.org/10.32750/2021-0202>.

14. Федорович І. М. Вдосконалення каналів реалізації страхових послуг в епоху цифрових інновацій. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-95>.

15. Федорович І. М. Основні тренди та напрями розвитку страхового

ринку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 3. С. 45–49. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.3.45>.

16. Жиликова О. В., Жиликова Г. С. Інноваційні технології у страхуванні життя. *Modern Economics*. 2020. № 22. С. 13–17. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V22\(2020\)-02](https://doi.org/10.31521/modecon.V22(2020)-02).

17. Наглядова статистика. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 03.01.2026).

18. Національний банк України. Огляд небанківського фінансового сектору, березень 2023 року. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-nebankivskogo-finansovogo-sektoru-berezen-2023-roku> (дата звернення: 03.01.2026).

19. Основні тенденції страхового ринку у 2024 році. *Ліга страхових організацій України*. URL: <https://uainsur.com/osnovni-tendentsii-strakhovoho-ryнку-u-2024-rotsi/> (дата звернення: 03.01.2026).

20. Ільїна А. О. Інвестиційна безпека як індикатор ефективності державного стимулювання інвестиційного процесу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2017. № 25 (1). С. 70–75. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_25/1/17.pdf (дата звернення: 03.01.2026).

21. Kocharian I. Business model of car service training centres based on a practice-oriented approach to monetization of expert knowledge. *Achievements of the Economy: Prospects and Innovations*. 2025, № 25. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18168840>.

22. Про затвердження Положення про вимоги до системи управління страховика: Постанова Нац. банку України від 27.12.2023 № 194: станом на 27 грудня 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0194500-23#Text> (дата звернення: 03.01.2026).